

unussernathar

ความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence)

รณชัย คงสกนธ์ พ.บ.,บ.บ.,วท.ม.*

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพฯ 10400

ความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) เป็นปรากฏการณ์ของการใช้กำลัง ประทุษร้ายต่อชีวิต เสรีภาพ หรือกระทำผิดทางเพศระหว่างคู่สมรสหรือเคยเป็นคู่สมรสหรือระหว่างบุคคลที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน จนเกิดอันตรายแก่อนามัย ร่างกาย เสรีภาพ เพศ จิตใจและชีวิตแก่อีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นบุคคลในครอบครัว¹

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในทุกสังคมเป็นผลพวงร่วมกันที่เกิดจากอิทธิพลหลายระดับในสังคมจนถึงลักษณะของตัวบุคคลเอง จากข้อมูลการสำรวจการกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงทั่วโลกของ Heise Ellsberg² ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์ความรุนแรงในชีวิตคู่เป็นเรื่องสากล เป็นปรากฏการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้กับผู้หญิงในทุกภูมิภาคและทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมแบบตะวันตก สังคมตะวันออก สังคมแบบดั้งเดิมหรือสังคมสมัยใหม่ อาทิเช่น ประเทศในแถบแอฟริกาที่มีผู้หญิงประมาณร้อยละ 30-45 เคยถูกสามีหรือคู่รักทำร้ายร่างกาย ในขณะที่แถบประเทศเอเชีย ผลการสำรวจระดับชาติของบังคลาเทศพบอัตราความรุนแรงต่อผู้หญิงในช่วงชีวิตสูงถึงร้อยละ 47 ในอินเดียผู้หญิงถึงร้อยละ 40 ถูกคู่สมรสทุบตีโดยร้อยละ 16 ถูกทำร้ายอย่างรุนแรง และในเกาหลีพบว่าร้อยละ 38 ของผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกายในรอบปีที่แล้วก่อนการสำรวจ สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วก็ไม่แตกต่างไปจากประเทศกำลังพัฒนา ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมีผู้หญิงถึงร้อยละ 22 และ 30 ถูกคู่ของตนทำร้ายตามลำดับ กล่าวโดยเปรียบเทียบแล้วพบว่า อัตราที่ผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงในประเทศอเมริกาใต้จะต่ำกว่าประเทศในทวีปอื่นๆ

ปัญหานี้เป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศ ที่ผู้ถูกกระทำมีปัญหาทั้งทาง สุขภาพกายและจิต รวมทั้งลูกที่อยู่ในครอบครัวก็มีผลถูกกระทบ นำไปสู่ความเจ็บป่วยทางจิตที่นับวันจะเป็นปัญหาสาธารณสุขที่เพิ่มมากขึ้น และที่สำคัญก็คือปัญหาสังคมหลายเรื่อง เช่น ปัญหาติดยาเสพติดของวัยรุ่นไทยที่มีอัตราพบสูงมากขึ้น ปัญหาการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ระวัง ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม ปัญหาวัยรุ่นใช้ความรุนแรง รวมทั้งปัญหาอาชญากรรมในสังคมก็มีความสัมพันธ์กับปัญหาครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรง ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวจึงควรมีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวจะต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติหรือกีดกัน ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องของสังคมไทย³

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องสลบซับซ้อนหลายรูปแบบ ต่างมุมมอง ต่างสาเหตุและต่างปัจจัย ตั้งแต่ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยระดับชุมชน และปัจจัยระดับสังคม รวมทั้งความเชื่อ จารีตประเพณี และวัฒนธรรมก็ล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ความรุนแรงยังคงดำเนินอยู่ต่อไป โดยเฉพาะบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงและผู้ชาย และความเชื่อของผู้ชายที่ว่าความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวได้วิธีหนึ่ง⁴

ความรุนแรงในครอบครัวจึงถือเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่ง แต่แตกต่างกับอาชญากรรมอื่น ตรงที่มีก่เกิดขึ้นภายใต้หลังคาบ้าน ซึ่งคนทั่วไปเข้าใจว่าจะเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย

ที่สุดทำให้เป็นอาชญากรรมที่ยากแก่การป้องกันมากที่สุด เพราะผู้กระทำส่วนใหญ่คือผู้ชายที่เป็นสมาชิกในครอบครัว การระมัดระวังหรือการป้องกันตนเองจึงเป็นสิ่งที่ถูกมองข้าม เป็นผลให้อโอกาสในการกระทำรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เมื่อการกระทำรุนแรงในบ้านเกิดขึ้น สมาชิกในครอบครัวมักช่วยกัน ปกปิดและไม่ต้องการเอาผิดเพื่อไม่ให้เรื่องลุกลามขยายใหญ่โตหรือล่วงรู้ถึงบุคคลอื่นนอกครอบครัว ผู้ถูกกระทำจึงจำที่จะต้องปกปิดและเป็นฝ่ายยอมอดทนกล้ากลืนรับการกระทำนั้น ต่อไป ซึ่งการปกปิดและปล่อยให้เรื่องราวเงียบไปนั้นในความเป็นจริงไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ต่างๆ ดีขึ้น ตรงกันข้ามมักกลับเป็นการสนับสนุนให้สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายลงไปอีก แท้จริงแล้วการนิ่งเฉยของคนในบ้านหรือคนในชุมชนต่อปัญหานี้ นอกจากเป็นการทำลายระบบกลไกคุ้มครองทางสังคมที่ว่าผู้กระทำผิดควรได้รับการลงโทษแล้ว ยังอาจทำให้ความรุนแรงในชีวิตคู่ทวีความรุนแรงหรือขยายวงกว้างออกไป

เดือนพฤศจิกายน เป็นเดือนแห่งการรณรงค์ลดความรุนแรงในครอบครัว คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ได้มีพันธกิจในการส่งเสริมสุขภาพแก่สังคมไทย ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาหนึ่งที่คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนให้มีการทำงานทางด้านนี้อย่างเป็นรูปธรรม โดยได้มีโครงการหน่วยจัดการความรู้ เรื่องความรุนแรงในครอบครัวขึ้น เพื่อเน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการช่วยเหลือ ป้องกัน

และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ ทุกภาคส่วนหันมาให้ความสำคัญปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และทำการสร้างภูมิคุ้มกันแก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อก่อให้เกิดครอบครัวที่อบอุ่น ลดซึ่งปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่ผ่านมามีการศึกษาวิจัยประเด็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหลายเรื่องนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างเป็นองค์รวม และได้ร่วมกับองค์กรต่างๆ อาทิเช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงยุติธรรม ดำเนินโครงการครอบครัวสมานฉันท์ โดยให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม มีแนวทางในการดูแลรักษาผู้ถูกระทำและการปรับพฤติกรรมผู้กระทำ ความรุนแรงอย่างครบวงจร โดยสหวิชาชีพดำเนินการในลักษณะ One stop service

วารสารฉบับนี้ จึงได้มีบทความ บทวิจัย หลายเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับ การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี จะได้มีบทบาทร่วมในการรณรงค์ลดความรุนแรงในครอบครัวกับสังคมไทยเนื่องในเดือนแห่งการรณรงค์ลดความรุนแรงในครอบครัวในปีนี้

การสร้างความเข้าใจ ความรักและความอบอุ่นในครอบครัวจะเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันให้ครอบครัวหลีกเลี่ยงและห่างไกลจากความรุนแรง และจะเป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการสร้างความมั่นคงให้กับสังคมในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

1. Southworth C, Finn J, Dawson S, Fraser C, Tucker S. Intimate partner violence, technology, and stalking. *Violence Against Women*. 2007 Aug;13(8):842-56.
2. Ellsberg M, Jansen HA, Heise L, Watts CH, Garcia-Moreno C; WHO Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women Study Team. Intimate partner violence and women's physical and mental health in the WHO multi-country study on women's health and domestic violence: an observational study. *Lancet*. 2008 Apr 5;371(9619):1165-72.
3. รณชัย คงสกนธ์ และนงนุช โพธิ์แจ่ม. ความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: สหประชาพานิชย์, 2551.
4. Anderson KL. Gendering Coercive Control. *Violence Against Women* 2009;15:1444-57.